

ПРОГРАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ

Поліщук В., Пришляк О.,
м. Тернопіль

У Німеччині сформувалася триступенева система вищої соціально-педагогічної освіти: бакалаврат, магістратура і докторантура. Професійну підготовку соціальних педагогів здійснюють такі типи вищих навчальних закладів: вищі фахові школи (ВФШ), університети та фахові академії. У Німеччині підготовку соціальних педагогів здійснюють 63 ВФШ, 29 університетів, 5 фахових академії, більшість з яких є державними акредитованими вищими навчальними закладами.

Переважає більшість магістерських програм із соціальної педагогіки у Німеччині функціонують в акредитованих університетах та в окремих вищих фахових школах, приєднаних до університетів, або у школах з багатими традиціями.

Спільним для всіх магістерських програм є здобуття студентами ґрунтовних наукових професійних знань, вмінь та навичок, які базуються на теоретичному поглибленні знань, здобутих під час навчання у бакалавраті, та подальшому розвитку професійних умінь [1].

Програми професійної підготовки магістрів у Німеччині характеризуються такими особливостями: 1) широкий спектр професійних спеціальностей соціально-педагогічного спрямування; 2) спрямування навчального процесу на здобуття рефлексивних компетенцій як у сфері професійної діяльності, так і у здійсненні наукових досліджень; 3) поглиблене вивчення обраної спеціалізації під час дослідно-практичних семінарів та виконання магістерської роботи [3, с.22-33].

Згідно з даними федерального Міністерства освіти та досліджень, переважна більшість акредитованих програм магістратури із соціальної педагогіки у Німеччині передбачають підготовку магістрантів за дворічним навчальним курсом на стаціонарній формі навчання. Після успішного завершення магістратури випускники отримують освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістра мистецтв» (M.A. – Master of Arts), рідше «Магістра соціальної роботи» (M.S.W. – Master of Social Work) та «Магістра наук» (M.Sc. – Master of Science) [4].

Аналіз досвіду професійної підготовки магістрів соціальної педагогіки в Інституті соціальної та організаційної педагогіки в університеті Гільдесгайм, землі Нижня Саксонія (Institut für Sozial- und Organisationspädagogik, Universität Hildesheim, Niedersachsen) свідчить, що програми підготовки дипломованих соціальних педагогів запроваджені в цьому університеті з 1982 року. Програма професійної підготовки магістрів передбачає інтеграцію соціально-педагогічної теорії, науково-дослідної діяльності і практичної підготовки. Належна практична підготовка, що триває шість місяців, трактується як необхідна умова успішної роботи майбутніх фахівців у різних сферах соціально-педагогічної діяльності і продовження навчання у докторантурі, де практична діяльність є бажаною передумовою.

Необхідною умовою зарахування претендента на навчання у магістратуру є наявність ступеня бакалавра із високими оцінками за спорідненою програмою професійної підготовки та досвіду практичної роботи (від двох до чотирьох років). Питання спорідненості програм визначає комісія з допуску [8].

Університет Гільдесгайм пропонує програму підготовки магістрів із спеціальності «Організаційна та соціально-педагогічна діяльність у системі соціальних служб». Мета професійної підготовки полягає у формуванні якостей організатора-керівника, умінні передбачати розвиток системи соціально-педагогічних послуг у Німеччині, Європейському просторі і транснаціональних соціальних установах.

Перед початком навчання магістранти складають індивідуальний навчальний план. Секретаріат інституту у консультативному порядку надає магістрантам інформацію про організацію навчального процесу, практичної підготовки, програми навчальних дисциплін, форми проведення занять тощо. На увагу заслуговує той факт, що у мережі Інтернет університету діє консультативний центр, працівники якого

надають консультації та відповідають на запитання студентів [13].

Тривалість професійної підготовки магістрантів у даному навчальному закладі становить два роки. Вони вивчають методичку організаційної та соціально-педагогічної діяльності у системі соціальних служб, теорію та практику проведення наукових досліджень та проходять піврічну організаційну практику. Протягом двох семестрів магістранти зобов'язані відвідувати аудиторні навчальні заняття, самостійно опрацювати навчальний матеріал, здавати модулі, знайти керівника практики та підписати угоду з установою для її проходження. Протягом третього семестру вони проходять практику; у четвертому – пишуть магістерську роботу.

Навчальний план підготовки магістрів в Інституті соціальної та організаційної педагогіки університету Гільдесгайм передбачає чергування аудиторних навчальних годин та самостійної роботи студентів. Аудиторні навчальні години називаються фазами присутності; це – семінари, лекції та проекти із обов'язковим відвідуванням. Час їх проведення чітко визначено і доведено до відома магістрантів. На початку кожного семестру проводяться вступні семінари, на яких магістрантів ознайомлюють із структурою, логікою і змістом навчального процесу в даному семестрі [7].

Самостійна робота займає важливу роль у цілісній системі професійної підготовки магістрантів; особливо якщо врахувати той факт, що вони не кожного тижня відвідують аудиторні заняття, але мають регулярно здавати модулі. Самостійна робота є важливим етапом попереднього вивчення предметів, підготовки запитань до окремих тем та їх аналізу під час присутності на заняттях.

У даному університеті широко використовується онлайн-зв'язок. Це дозволяє магістрантам швидко та якісно зв'язатися із потрібним викладачем у будь-який час дня та з будь-якого місця. Викладач у електронному режимі консультує щодо вивчення відповідної навчальної дисципліни, фахової літератури, дає домашні завдання та оцінює. Окрім того, кожна група магістрантів має налагоджене Інтернет-спілкування, з допомогою якого у визначені години проводиться спільне обговорення проблем, тем навчальних дисциплін та спільна робота при розробці проектів.

Тижневе навантаження, згідно з навчальними розпорядженнями, становить 15 годин. Упродовж навчання в магістратурі вони мають скласти 12 модулів, 8 з них – протягом першого навчального року [9].

Модульне навчання передбачає вивчення обов'язкових та обов'язкових за вибором модулів елементів в рамках задачі того чи іншого модуля. Магістранти можуть поглиблено вивчати зміст модулів через залучення міждисциплінарних аспектів (гендерні дослідження, міжкультурна педагогіка). Вони також мають можливість вивчати обов'язкові предмети за вибором в іншому навчальному закладі або заочно за індивідуальним навчальним планом.

Зацікавлення викликає аналіз організації практики магістрантів. Перед початком проходження практики магістрант зобов'язаний відвідати семінарські заняття, обрати тьютора (керівника практики) та укласти угоду з установою для її проходження. Семінарські заняття з підготовки магістрантів до практики (DasPraktikumsvorbereitungseminar) проводяться один раз на рік у літньому семестрі і тривають один тиждень. Вони включають такі теми: «Професійна практична підготовка», «Стратегія вирішення організаційних та інституційних проблем», «Професійна компетенція», «Соціальна компетенція», «Комунікативна компетенція» та «Методична компетенція». План проходження практики магістрант погоджує з тьютором та викладачем інституту, що керує практикою. Підзвітним магістрантом є перед викладачем-методистом (Mentor/Mentorin), до якого він прикріплений. Протягом практики магістрант зобов'язаний вести протокол спостережень (Beobachtungsprotokolle) та щоденник практики (Praktikumstagebuch), що оцінюються викладачем-методистом.

Щосеместрово (останній тиждень січня або червня

відповідно у зимовий чи літній семестри) в інституті проводиться «День практики» («Praxistag»), на який запрошуються викладачі, магістранти, фахівці соціально-педагогічної сфери, науковці, громадські діячі, політики та викладачі з інших вищих навчальних закладів. На цій зустрічі обговорюються проблемні питання і визначаються способи їх вирішення.

Університет Гільдесгайм співпрацює із багатьма установами, що беруть магістрантів на практику і частково підтримують матеріально тих, кого у майбутньому планують запросити на роботу [10].

Заслугує на увагу той факт, що з метою проведення практики на належному науковому, практичному і методичному рівнях, інститутом розроблені вимоги до закладів й установ, які приймають магістрантів на практику. Активна міжнародна співпраця даного університету дозволяє магістрантам проходити практику в рамках програм обміну та участі у міжнародних проєктах. Так, університет має угоди про співпрацю і обмін студентами з такими навчальними закладами як університетом Лоуборо (Велика Британія), католицьким університетом Майленд, Техаським університетом (США), університетом Ля Сапієнса (Франція), а також рядом університетів Австрії та Італії. Магістранти мають можливість проходити практику, працюючи у проєктах Європейського Союзу. Підсумком практики є наукова робота (Wissenschaftliche Arbeit), в якій магістрант на основі знань і здобутого досвіду, опрацьовує певну проблему. Наукова робота виконується під керівництвом тьютора, має обсяг 35 сторінок та оцінюється спільно із викладачем-методистом.

Логічним завершенням підготовки магістрантів є виконання магістерської роботи. Необхідною передумовою допуску до її виконання є наявність 80-и кредитів, успішна здача модуля «Проведення наукового дослідження у сфері організаційної чи соціальної педагогіки», відвідування колоквиуму, що проводиться керівником магістерської роботи. Після її завершення проводиться підсумковий колоквиум, на якому магістранти представляють результати своєї роботи, відповідають на зауваження у письмових рецензіях, беруть участь у дискусіях, що стосуються досліджуваної проблеми.

Вважаємо за доцільне охарактеризувати шкалу оцінювання навчальних досягнень магістрантів за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS в університеті Гільдесгайм, оскільки ця система впроваджується у вищих навчальних закладах України. Результати навчальних досягнень магістрантів оцінюються за п'ятибальною шкалою, де одиниця є найвищим позитивним балом, четвірка – найнижчим, а п'ятірка – незадовільною оцінкою. Система оцінювання за ECTS передбачає: від 1,0 до 1,5 бала «Відмінно» – А рівень; від 1,6 до 2,0 балів «Дуже добре» – В рівень; від 2,1 до 3,0 балів «Добре» – С рівень; від 3,1 до 3,5 балів «Задовільно» – D рівень; від 3,6 до 4,0 балів «Достатньо» – E рівень; та від 4,1 до 5,0 балів «Не здано» – FX/F рівень. Позитивними є бали від А до E ECTS рівнів [5].

Кожний модуль оцінюється екзаменом. Модульний екзамен може складатися з кількох екзаменів зі складових модульних елементів, що стосуються змісту однієї чи кількох навчальних дисциплін. Кредити, передбачені за модуль, виставляються лише за умови успішної здачі всього модуля, тобто – всіх екзаменів. Якщо з фахової точки зору є доцільним, то екзамен з одного і того ж модуля чи його елемента може складатися у різних формах: підсумкової контрольної роботи, усного екзамену, домашньої роботи, реферату. У підсумковій контрольній роботі магістрант має довести, що він протягом введеного часу з допомогою дозволених допоміжних засобів може за результатами вивчення модуля знайти способи розв'язання певної проблеми. Тривалість написання підсумкової контрольної роботи визначають екзаменатори (вона може тривати від 60 до 240 хвилин). Усний іспит, як правило, триває для кожного магістранта від 20 до 60 хвилин. Екзамен може мати і груповий характер (з максимальною кількістю чотири особи) за умови, що знання кожного підлягають окремій об'єктивній оцінці. Іспити складаються німецькою мовою, проте екзаменатор та той, хто складає іспит, можуть погодитись щодо використання іншої мови. Усі екзамени мають бути складені до 31.03 у період зимового семестру та до 30.09 у літньому семестрі.

Заслугує на увагу впровадження досвід Німеччини, щодо включення до складу екзаменаційної комісії, яка складається із п'яти чоловік (трьох професорів і одного співробітника інституту) представника магістрантів. Кожних два роки склад екзаменаційної комісії переобирається, представник магістрантів змінюється щороку. Екзамени проводяться у закритому режимі, проте представники громадськості на прохання магістранта, що екзаменується, можуть бути на ньому присутніми [11].

За умови успішного завершення навчання, випускник отримує диплом, додаток до диплома та рецензію на магістерську роботу. У дипломі вказано освітньо-

кваліфікаційний рівень – «Магістр мистецтв» («Master of Arts»); додаток до диплома засвідчує, що магістрант навчався в інституті соціальної та організаційної педагогіки університету Гільдесгайм. У посвідченні зазначено спеціалізацію «Організаційна та соціально-педагогічна діяльність у системі соціальних служб», перелік модулів та оцінки за шкалою оцінювання ECTS, тему та оцінку магістерської роботи [12].

Випускники магістратури Інституту соціальної та організаційної педагогіки мають перспективні шанси на працевлаштування. Вони, як правило, працюють менеджерами по роботі з персоналом, у сфері позашкільної роботи з молоддю, супервізорами та консультантами соціальних та соціально-педагогічних установ, у соціальних, соціально-педагогічних установах, закладах, виробничих об'єднаннях, навчальних закладах тощо.

У Німеччині професійна підготовка магістрантів соціальної педагогіки, окрім стаціонарного навчання, передбачає вільний графік навчання у певний час (певні дні тижня, вечірні години) (Teilzeitstudium) для осіб, що навчаються без відриву від виробництва. Особливості здійснення такої форми навчання розкриємо на прикладі ВФШ ім. Аліси Саломон м. Берлін (Alice-Salomon-Fachhochschule, Berlin (ASFH)). Беручи свій початок з річних курсів професійного навчання благодійної допомоги у 1893 році, ВФШ ім. Аліси Саломон пропонує програми підготовки дипломованих магістрантів соціальної педагогіки і соціальної роботи та широкий спектр спеціалізацій. Навчання у магістратурі здійснюється за такими спеціалізаціями: «Міжкультурний менеджмент конфліктів», «Креативні та біографічні описи», «Клінічна соціальна робота», «Соціальний менеджмент», «Соціальна робота як професія про права людини», «Соціальний суспільний розвиток», «Догляд та медсестринська справа» та «Порівняльний підхід до європейських соціальних наук».

До навчання у магістратурі допускаються особи, що вивчали соціальну роботу/соціальну педагогіку у вищих навчальних закладах, мають дворічний стаж роботи у державних чи приватних соціальних/соціально-педагогічних установах, володіють англійською мовою, отримали високі оцінки за дипломну роботу та оволоділи методами проведення наукового дослідження.

Як свідчить аналіз програм і структури навчального процесу, у ВФШ ім. Аліси Саломон немає єдиного підходу до організації професійної підготовки магістрів різних спеціалізацій. Це стосується кваліфікації дипломів (Магістр мистецтв, Магістр соціальної роботи, Магістр наук), тривалості процесу підготовки, форм навчання, вартості навчання і, навіть, початку навчального року. Так, випускники спеціалізації «Міжкультурний менеджмент конфліктів», «Креативні та біографічні описи», «Клінічна соціальна робота», «Соціальний менеджмент», «Соціальний суспільний розвиток» і «Порівняльний підхід до європейських суспільних наук» отримують диплом Магістра мистецтв; випускники спеціалізації «Соціальна робота як професія про права людини» – диплом Магістра соціальної роботи, а спеціалізації «Догляд та медсестринська справа – диплом Магістра наук. Термін професійної підготовки магістрантів на різних спеціалізаціях є різним. Так, навчання за спеціалізацією «Порівняльний підхід до європейських суспільних наук» триває 2 семестри; «Міжкультурний менеджмент конфліктів» – 3 семестри; «Креативні та біографічні описи» – 4 семестри; «Соціальний менеджмент», «Соціальний суспільний розвиток», «Соціальна робота як професія про права людини» – 5 семестрів; «Клінічна соціальна робота» – 6; а «Догляд та медсестринська справа» – 8 семестрів. Варто зазначити, що навчання у магістратурі є платним, сума оплати залежить від обраної спеціалізації і коливається від 2 340 євро на спеціалізації «Порівняльний підхід до європейських суспільних наук» до 6 950 євро на спеціалізації «Соціальний менеджмент». Навчальний процес, зазвичай, розпочинається із зимового семестру і тільки магістранти спеціалізації «Клінічна соціальна робота» розпочинають навчання у кінці березня.

Вища фахова школа ім. Аліси Саломон співпрацює з іншими вищими навчальними закладами Німеччини та Європи, тому окремі програми підготовки магістрантів викладаються англійською або німецькою мовами. Відповідно і навчання проходить як у даній школі, так і в інших навчальних закладах Берліна, Мюнхена, Маштріхта, Кобурга та інших міст.

Охарактеризуємо детальніше програму підготовки магістрів спеціалізації «Соціальна робота як професія про права людини», що функціонує у даному навчальному закладі із 2002 року. У рамках даної спеціалізації ВФШ ім. Аліси Саломон тісно співпрацює із євангелістською вищою фаховою школою (м. Берлін) (Evangelischen Fachhochschule Berlin (EFB)), Католицькою вищою школою системи соціального забезпечення (м. Берлін) (Katholischen Hochschule für Sozialwesen (KHSB)) та Інститутом реабілітації при університеті ім. Гум-

больдта (м. Берлін) (Institut für Rehabilitationswissenschaften der Humboldt-Universität zu Berlin (HU). Термін навчання – два з половиною роки; вартість навчання становить 6 365 євро. Перші три семестри магістранти навчаються та складають модулі, четвертий семестр – беруть участь у практичних проєктах, протягом п'ятого семестру – пишуть магістерську роботу.

Навчання розпочинається зі вступного семінару, що триває протягом перших двох тижнів і передбачає ознайомлення із програмою, складання індивідуального навчального плану на весь період навчання, а також виступи та доповіді запрошених гостей, проведення екскурсій. Він проводиться тьюторами та викладачами школи.

Протягом першого семестру студенти вивчають «Історію та теорію прав людини», «Вплив довкілля на особистість», «Соціальну роботу, соціальну педагогіку та права людини», «Соціальну політику та соціальну економіку», «Структуру та динаміку «третього сектору», «Професійну етику».

У другому та третьому семестрах програмою передбачено вивчення дисциплін: «Теорія соціальної роботи та соціальної педагогіки», «Соціальні проблеми людства: бідність, безробіття, багатство», «Соціальна медицина», «Гендерна рівність», «Етнічність нації, культура в суспільстві та маргіналізація», «Права людини: організації захисту прав людини», «Соціальна робота та соціально-педагогічна діяльність у сфері міжнародного захисту прав людини».

Аналіз організації навчального процесу свідчить, що перелічені навчальні дисципліни магістранти вивчають самостійно та під час блокових занять (Blockveranstaltungen). Самостійна форма навчання є важливою частиною програми підготовки магістрантів, що здійснюється за допомогою Інтернет-консультацій та відкритих занять із викладачами ВФШ у всесвітній інформаційній мережі. У визначені години на сайті кожного викладача магістрант може поставити запитання, отримати консультацію та перелік літератури на опрацювання. Поширеною є практика отримання домашніх завдань і навіть результатів їх перевірки по електронній пошті [6].

Блокові заняття передбачають три-чотириденний семінар з певної теми. Перелік семінарів, що пропонуються магістрантам у поточному семестрі, подано на сайті ВФШ на початку кожного семестру. Відвідування блокових занять є добровільним, проте магістранти здебільшого присутні на заняттях, тому що це є бажаною передумовою складання модулів. За активну участь у окремих блокових заняттях магістрантам зараховуються окремі модульні елементи. Поширеною є практика відвідування магістрантами блокових

занять інших спеціальностей, що не передбачені програмою. Цей факт свідчить про високий рівень мотивації професійного росту магістрантів та їх прагнення бути обізнаними у різних сферах професійної діяльності.

На блокові заняття часто запрошуються гості з інших вищих навчальних закладів. Так, наприклад, на заняття «Інтернаціональна робота і перспективи соціальної роботи», що було проведене Б.Лохбілер, (колишнім генеральним секретарем «Міжнародної жіночої ліги миру та свободи»), 10-11 червня 2006 року у Католицькій вищій школі соціальної освіти м. Берліна були запрошені проф.И.Вронка із Коледжу Спрінгфілд, штат Масахусетс (США); проф.С.Штауб-Бернасконі із Берлінського технічного університету; проф. В. Кербер-Ганзе, делегат Міжнародної федерації соціальної роботи при комісії ЮНЕСКО із захисту прав дитини та інші.

Участь у блокових заняттях є платною (ціна не перевищує 60 євро). Заняття є відкритими для зацікавлених осіб, що не є студентами чи магістрантами даної школи (практикуючі соціальні працівники та соціальні педагоги, викладачі та студенти інших навчальних закладів), для котрих вартість відвідування одного блокового заняття складає максимум 270 євро [2].

Завершується навчання в магістратурі підготовкою магістерської роботи у п'ятому семестрі у рамках Модуля С. Викликає зацікавлення такий досвід підготовки магістрантів: у випадку, якщо він планує навчатися у докторантурі та розпочав працювати над дисертацією, дозволяє підготовка «Тезової магістерської роботи» («Masterthesis»), яка подається як проєкт (частина дисертаційної роботи [2].

Для успішного завершення навчання магістрант має набрати 90 кредитів, що дозволяє йому отримати освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр соціальної роботи» (Master of Social Work – M.S.W.) та дає право викладати у вищому навчальному закладі або продовжувати навчання у докторантурі.

Висновок. Вивчення досвіду професійної підготовки магістрантів у вищих навчальних закладах Німеччини зі спеціальності соціальна педагогіка свідчить, що даному процесу притаманні такі тенденції: варіативний підхід; опора на сучасні досягнення науки та інноваційні процеси у сфері практичної діяльності; упровадження інноваційних технологій навчання; співпраця вищих навчальних закладів із соціальними установами; автономність вищих навчальних закладів; міжнародна інтеграція; підготовка майбутніх фахівців до здійснення практичної діяльності на макрорівні, до викладацької діяльності у вищому навчальному закладі або до продовження навчання у докторантурі

Література та джерела

1. Alesi B., Bürger S., Kehm B., Teichler U. Stand der Einführung von Bachelor- und Master-Studiengängen im Bologna-Prozess sowie in ausgewählten Ländern Europas im Vergleich zu Deutschland. Universität Kassel, 2009. – 141 S
2. Alice-Salomon-Fachhochschule. Projektphase und Projektpräsentation: Berlin, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 22.10.2008: <<http://www.zpsa.de/projekt.html>> – Загол. з екрану. – Мова нім.
3. Bundesagentur für Arbeit. Bachelor und Master auf dem Arbeitsmarkt. In: Uni Berufswahl-Magazin, Nürnberg, 2009. – H.5. – S.22-33
4. Bundesministerium für Bildung und Forschung. Status of the Introduction of Bachelor and Master Study Programmes in the Bologna Process. Final Report: Submitted on 28th February 2005. – Berlin, 2009. – [Електронний ресурс].
5. Dalichow F. Kredit- und Leistungspunktsystem im internationalen Vergleich. Herausgeber: Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie. – Bonn, 1997. – 120 S.
6. Das Zentrum für Postgraduale Studien Sozialer Arbeit in Berlin. Sozialarbeit als Menschenrechtsprofession: Berlin, 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 22.10.2006: <<http://www.zpsa.de/index.html>> – Загол. з екрану. – Мова нім. inst_stdplan.asp?id=49>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
7. Universität Hildesheim. Institut für Sozial- und Organisationspädagogik. Konsekutiver Master-Studiengang Organisationspädagogik / Sozialpädagogik. Präsenzphasen. – Hildesheim, 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5.02.2008: <<http://www.uniinfo.uni-hildesheim.de/uniinfo/>>
8. Universität Hildesheim. Institut für Sozial- und Organisationspädagogik. Konsekutiver Master-Studiengang Organisationspädagogik / Sozialpädagogik. Den Zulassungsantrag zum Masterstudiengang. – Hildesheim, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5.02.2009: <<http://www.uni-hildesheim.de/de/sozpaed.htm>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
9. Universität Hildesheim. Institut für Sozial- und Organisationspädagogik. Konsekutiver Master-Studiengang Organisationspädagogik / Sozialpädagogik. Module des Studiengangs. – Hildesheim, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5.02.2009: <http://www.uni-hildesheim.de/media/zsb/fly_org.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
10. Universität Hildesheim. Institut für Sozial- und Organisationspädagogik. Konsekutiver Master-Studiengang Organisationspädagogik / Sozialpädagogik. Praktikum. – Hildesheim, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5.02.2009: <<http://www.uni-hildesheim.de/de/6183.htm>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
11. Universität Hildesheim. Institut für Sozial- und Organisationspädagogik. Konsekutiver Master-Studiengang Organisationspädagogik / Sozialpädagogik. Prüfungsordnung für den Studiengang Sozial- und Organisationspädagogik. – Hildesheim, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5.02.2006: <http://www.unihildesheim.de/media/sozpaed/PO_MA_SozOrgPaed_2006.pdf.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
12. Universität Hildesheim. Institut für Sozial- und Organisationspädagogik. Konsekutiver Master-Studiengang Organisationspädagogik / Sozialpädagogik. – Hildesheim, 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5.02.2006: <<http://www.uni-hildesheim.de/de/11879.htm>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
13. Universität Hildesheim. Zentrale Studienberatungsstelle. – Hildesheim, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 5.02.2009: <<http://www.uni-hildesheim.de/de/zsb.htm>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
14. Wikipedia. Allgemeiner Sozialer Dienst. Ihr Inhalt steht unter der GNU-Lizenz für freie Dokumentation. – Berlin, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 27.08.2006: <http://de.wikipedia.org/wiki/Allgemeiner_Sozialer_Dienst>. – Загол. з екрану. – Мова нім.

В статье охарактеризованы опыт профессиональной подготовки магистров в высших учебных заведениях Германии по специальности социальная педагогика. Раскрыты особенности, содержание и технология данного процесса в разных типах высших учебных заведений: высших профессиональных школах (ВФШ), университетах и профессиональных академиях. Определены основные тенденции, присущие процессу профессиональной подготовки магистров: вариативный подход; опора на современные достижения науки и инновационные процессы в сфере практической деятельности; внедрение

инновационных технологий обучения; сотрудничество высших учебных заведений с социальными учреждениями.

The author of the article has considered the experience of professional training of social pedagogues (Master's degree) in the higher educational establishments of Germany. The peculiarities, content and technology of professional training in different types of higher educational establishments: higher professional schools, universities and professional academies have been discovered. The main tendencies of professional training of a Master degree: variation approach; taking as a basis the up-to-date scientific achievements and innovative process in the sphere of practice; introducing innovation educational technologies; higher education cooperation with social institutions have been characterized.